

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ТЕХНІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МЕНЕДЖЕРІВ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

У статті проаналізоване поняття «неперервна освіта», визначені її основні особливості, проаналізовані методи, які дозволять підвищити рівень технічної культури менеджерів морської галузі в умовах неперервної освіти. Зазначено, що стрімкий і динамічний розвиток морської індустрії, технічна модернізація суден, а також постійне підвищення вимог до судовласників з точки зору захисту навколишнього середовища та кібербезпеки ставлять майбутніх фахівців морської галузі в умови постійного пошуку нових підходів у процесі навчання. Концепція «неперервної освіти» виходить за межі традиційних освітніх інституцій і охоплює різноманітні форми навчання: формальна, неформальна та інформальна. Це може бути як здобуття нових знань у закладах вищої освіти, так і самоосвіта, участь у тренінгах, воркшопах, онлайн-курсах тощо. Головною метою такого навчання є постійне вдосконалення особистості та підвищення конкурентоспроможності на ринку праці.

Встановлено, що менеджери морської галузі стикаються з великою кількістю складних завдань, пов'язаних з експлуатацією суден, логістикою, міжнародним морським правом, безпекою мореплавства та іншими аспектами. Для успішного вирішення цих завдань необхідні глибокі знання та практичні навички, які постійно змінюються і доповнюються. Неперервна освіта є єдиним способом забезпечити актуальність знань менеджерів та їхню готовність до нових викликів та має стати невід'ємною частиною професійного розвитку менеджерів, забезпечуючи їхню конкурентоспроможність на ринку праці.

У ході дослідження було проведено систематичний аналіз вітчизняної та зарубіжної психолого-педагогічної літератури, проаналізовані наукові статті, монографії та дисертації, що стосувалися досліджуваної теми. За допомогою методу контент-аналізу було виявлено ключові концепції, теоретичні підходи та емпіричні дані, які лягли в основу дослідження.

Ключові слова: морська галузь, менеджери морської галузі, неперервна освіта, освітній процес, інновації, технічна культура.

Морська індустрія, одна з найвпливовіших галузей у світі, розвивається зі стрімкою швидкістю. Тому існує особлива потреба у пошуку нових підходів до підготовки здобувачів освіти, зокрема менеджерів морської галузі до мінливих реалій сучасного життя. Підвищення рівня технічної культури менеджерів морської галузі в умовах неперервної освіти є важливим напрямком розвитку як галузі, так і її управлінського складу. Технічна культура включає знання, навички та компетенції, необхідні для ефективного управління технічними процесами, обладнанням, інфраструктурою та безпекою в морській сфері.

Мета статті – визначити основні особливості неперервної освіти; проаналізувати методи, які дозволять підвищити рівень технічної культури менеджерів морської галузі в умовах неперервної освіти.

В українській науковій спільноті питання неперервної освіти завжди було актуальним. Зокрема, такі вчені, як Ф. Ващук, Д. Дзвінчук, В. Журавський, В. Кремень, Н. Москаленко, Н. Ничкало, В. Олійник, В. Слабко та ін., присвятили свої дослідження розробці моделей неперервної освіти, аналізу бар'єрів її впровадження та пошуку шляхів їх подолання. Питання навчання протягом усього життя стало предметом комплексного дослідження і з боку багатьох зарубіжних науковців, зокрема Д. Аспіна, В. Дакворс, П. Скейлса, Дж. Таммонса, які зробили вагомий внесок у розробку як педагогічних, так і філософських аспектів цієї проблеми.

Навчання впродовж життя все частіше визнається критично важливим фактором у підтримці професійної підготовки та особистісного зростання майбутніх фахівців. Заклади вищої освіти (далі – ЗВО) відіграють важливу роль у підтримці навчання впродовж життя – через курси професійного розвитку, оодоступу до академічних ресурсів та інше. Дослідження [2;3;8] підкреслюють важливість розвитку культури неперервної освіти, особливо в контексті швидкого технологічного прогресу та мінливих вимог ринку праці. Крім того, варто зазначити, що інтеграція академічної підтримки в транснаціональні освітні програми підкреслює стратегічну важливість цілей сталого розвитку в навчанні впродовж життя [5].

Аналіз наукової літератури з питань неперервної освіти в морській галузі свідчить про нагальну потребу в розробці інноваційних підходів до підвищення кваліфікації майбутніх менеджерів. Сучасні реалії вимагають від менеджерів морської галузі володіння широким спектром компетенцій, включаючи знання в галузі сучасних технологій, управління проектами, міжнародного морського права. Неперервна освіта має стати невід'ємною частиною професійного розвитку майбутніх фахівців, забезпечуючи їхню конкурентоспроможність на ринку праці.

Здійснюючи аналітичний огляд навичок та якостей 21-го століття у здобувачів освіти, необхідних для морської індустрії, Морський коледж при Університеті штату Нью-Йорк висвітлив наступні: «...міцна технічна база, прикладне навчання, розвиток лідерства та навчання впродовж життя» [3]. Спільні зусилля Ради Європи, ЮНЕСКО, ОЕСР та Світового банку сприяли тому, що поняття «навчання протягом життя» стало невід'ємною частиною міжнародної освітньої політики. Цей процес був ініційований за участю урядів

країн, освітніх установ, бізнесу та громадянського суспільства, що підтверджує актуальність та важливість цієї концепції для сучасного світу. Важливо відзначити, що сучасний викладач може відігравати ключову роль у підвищенні рівня технічної культури менеджерів морської галузі в умовах неперервної освіти, оскільки саме він є посередником між новими знаннями та практичним застосуванням цих знань в управлінській діяльності. Сучасна концепція навчання протягом життя вимагає кардинальної зміни ролі педагога. Європейські урядовці підкреслюють необхідність [1]:

– переходу від традиційної моделі «передачі знань» до моделі «співпраці та співтворчості» між викладачем та здобувачем;

– розвитку у викладачів навичок фасилітації, менторства та коучингу;

– забезпечення педагогів необхідними ресурсами та підтримкою для впровадження інноваційних методів навчання;

– створення професійних спільнот викладачів для обміну досвідом та підвищення кваліфікації;

– оновлення навчальних матеріалів відповідно до сучасних технічних вимог і стандартів морської галузі, зокрема тих, що стосуються нових технологій, методів управління і безпеки;

– залучення практикуючих експертів для проведення майстер-класів та лекцій дозволить зробити навчання більш актуальним і релевантним до реальних викликів.

Як свідчать дослідження, поняття «навчання протягом життя» зазнало значної еволюції за останні десятиліття. Його семантичне поле значно розширилося, охопивши широкий спектр освітніх процесів. Визначальним у цьому контексті стало розуміння навчання як безперервного процесу, що відбувається протягом усього життя людини і спрямоване на всебічний розвиток особистості.

Як зазначають науковці Сальніков О. та Козлова Л., проблему неперервної освіти умовно поділяють на дві сфери: перша стосується розбудови системи безперервної освіти як частини соціального життя (соціальноосвітній аспект безперервної освіти), друга пов'язана з власне процесом засвоєння людиною нового професійного, соціального, а відтак й життєвого досвіду [3].

Метою неперервної освіти є задоволення індивідуальних потреб кожної людини на різних етапах життя. Вона допомагає розкрити потенціал особистості, сформувані ключові компетентності, необхідні для успішної адаптації до змін, і забезпечити високу якість життя [3].

Узагальнюючи, варто зазначити, що у сучасному інформаційному суспільстві досягнення особистого успіху нерозривно пов'язане з постійним самовдосконаленням. Для того, щоб бути конкурентоспроможним і реалізувати свій потенціал, кожна людина має прагнути до постійного оновлення знань та навичок. Це сприяє формуванню творчої, критично мислячої особистості, здатної не тільки адаптуватися до змін, але й генерувати інноваційні ідеї та рішення.

Концепція «неперервної освіти» в підготовці менеджерів морської галузі є ключовим підходом, що виходить за межі традиційних освітніх інституцій і охоплює різні форми навчання: формальну, неформальну та інформальну освіту. Такий підхід забезпечує постійний професійний розвиток менеджерів і їхню адаптацію до швидких змін у галузі. Формальна освіта передбачає наступні напрями підготовки:

• **Освітні установи:** традиційні університети, академії, морські заклади вищої освіти, які надають академічні знання в рамках стандартних програм підготовки та підвищення кваліфікації.

• **Дипломи та сертифікати:** після завершення програм менеджери отримують офіційні документи про освіту, що підтверджують їхні знання і кваліфікацію.

• **Навчання за програмами підготовки:** менеджери навчаються в межах чітко структурованих курсів, які можуть тривати від декількох місяців до декількох років.

Неформальна освіта в себе включає:

• **Тренінги, конференції та семінари:** короткострокові заходи, які проводяться підприємствами, галузевими асоціаціями або міжнародними організаціями, що допомагають менеджерам отримати нові знання, навички або сертифікати в певній галузі.

• **Курси підвищення кваліфікації:** освітні програми можуть бути короткостроковими, спрямованими на освоєння нових інструментів, технологій чи процедур, що використовуються в управлінні морськими операціями.

Інформальна освіта передбачає:

• **Самоосвіту:** менеджери морської галузі постійно самостійно здобувають знання через читання спеціалізованої літератури, статей, перегляд відео або участь в онлайн-форумах і професійних спільнотах.

• **Менторство і коучинг:** співпраця з більш досвідченими колегами чи керівниками, які діляться своїм досвідом та знаннями в процесі роботи, є важливою частиною інформального навчання.

• **Практика на робочому місці:** Менеджери морської галузі вчаться через практичний досвід, вирішення конкретних виробничих завдань та участь у реальних проєктах.

Динамічний розвиток морської галузі, постійні зміни технологій та регуляторних норм вимагають від менеджерів постійного оновлення знань та навичок. Специфіка їхньої роботи, пов'язана з особливостями виробництва, економіки та міжнародної торгівлі на морі, потребує неперервної освіти. Лише завдяки постійному навчанню менеджери можуть ефективно адаптуватися до змін, приймати обґрунтовані рішення та забезпечувати успішну діяльність підприємств. Неперервна освіта є інвестицією в майбутнє, яка дозволяє

менеджерам не лише підвищити свою кваліфікацію, але й змінити профіль діяльності, адаптуватися до нових тенденцій на ринку праці та досягти нових кар'єрних досягнень.

Зважаючи на вищевикладене, можна визначити основні методи підвищення технічної культури менеджерів морської галузі:

1. Неперервна освіта та підвищення кваліфікації:

- Впровадження системи регулярних тренінгів, семінарів, курсів підвищення кваліфікації, що адаптовані до нових технічних вимог та технологій.

- Співпраця з міжнародними організаціями, закладами освіти та морськими академіями для доступу до сучасних освітніх ресурсів.

2. Оволодіння новими технологіями:

- Використання новітніх інформаційних технологій, таких як системи управління судноплавством, автоматизація процесів на судах та в портах. Цифровий світ віртуальної реальності, що відноситься до комп'ютерної симуляції реальності, здатний забезпечити повний спектр відчуттів (візуальних, звукових, тактильних та ін.)

- Інтеграція технологій інтернету речей (IoT) та штучного інтелекту для покращення операційної ефективності та безпеки. Наприклад, використання окулярів віртуальної реальності з високою чутливістю для проведення досліджень і практичних занять з спеціальних дисциплін

3. Стандартизація та дотримання міжнародних вимог:

- Вивчення і впровадження міжнародних стандартів у сфері морського транспорту, таких як Міжнародна конвенція з безпеки на морі (SOLAS) та Міжнародна морська організація (IMO).

- Поглиблене розуміння екологічних стандартів і вимог, зокрема щодо охорони морського середовища та енергозбереження.

4. Розвиток лідерських якостей та управлінських навичок:

- Формування стратегічного бачення розвитку морської галузі, включаючи планування, управління ризиками та реагування на кризові ситуації.

- Залучення менеджерів морської галузі до процесів прийняття рішень на основі аналізу даних та інновацій.

5. Підтримка культури безперервного навчання:

- Створення корпоративних програм навчання, що забезпечують постійний професійний розвиток.

- Мотивація до самонавчання та участі в програмах обміну досвідом з іншими країнами та підприємствами.

Враховуючи вищезазначене відмітимо, що для ефективного підвищення технічної культури менеджерів морської галузі, викладач має враховувати індивідуальні особливості кожного слухача. Це передбачає розробку персоналізованих навчальних програм, використання різноманітних джерел інформації та забезпечення можливості для самостійної роботи. Такий підхід дозволить кожному менеджеру розвивати саме ті компетентності, які необхідні йому для успішної професійної діяльності. Не менш важливим є використання реальних прикладів, відвідування підприємств, проведення екскурсій та організація стажувань. Такий підхід допоможе менеджерам морської галузі зрозуміти, як застосовувати отримані знання на практиці та вирішувати реальні виробничі завдання.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, можемо констатувати, що розвиток здатності менеджерів морської галузі навчатися впродовж усього життя, здатності бути готовими, знати та використовувати сучасні інноваційні технології, гнучкість у професійній та соціальній сферах – це продуктивний шлях до формування, розширення можливостей та сприяння формування майбутнього конкурентоздатного фахівця. Проведений аналіз переконливо доводить, що в умовах трансформації інформаційного суспільства досягнення особистого успіху нерозривно пов'язане із постійним самовдосконаленням. Інвестування в освіту протягом усього життя є стратегічно важливим кроком для менеджерів морської галузі, оскільки саме воно дає можливість розкрити власний потенціал, сформувати ключові компетентності та адаптуватися до постійно мінливого світу.

Використана література:

1. Сальніков О., Козлова Л. *Реалізація концепції навчання протягом життя в управлінні персоналом на публічній службі : деякі теоретичні аспекти*. 2020. № 10. С. 1092–1105.
2. Семенюк Н. Неперервна освіта : світова практика та Україна. *Вища освіта України*. 2012. № 4. С. 100–105.
3. Dukic G. Managers and lifelong learning : an analysis of motivation and motivational factors. *Management. Journal of Modern Management Problems*. 2023. № 28 (2). P. 57–71.
4. European Commission. European report on quality indicators of lifelong learning. Brussels. *Directorate-General of Education and Culture*. 2002. 95 p.
5. Madaleno B. The role of sustainability in maritime technical management (Master's thesis, University College of Southeast Norway). 2017.
6. SUNY Maritime College. (n.d.). Executive summary: SUNY Maritime College. URL : <https://www.sunymaritime.edu/about/strategic-planning/executive-summary>. technology. (n.d.).
7. Letter L Teaching Terms. *Terms in teaching that start with letter*. 2021. URL : <https://www.teach-nology.com/glossary/terms/l/>.
8. The European Qualifications Framework for Lifelong Learning. *Education and Culture*. 2001. P. 3.

9. Wahl A., Kongsvik T. Підготовка кадрів з управління ресурсами в морській галузі : огляд літератури. *WMU Journal of Maritime Affairs*. 2018. № 17 (3). P. 377–396.
10. Zavalnyuk O. A key component of continuing professional development in the maritime context. *Seas of Transition : Setting a Course for the Future*. 2021. P. 19.

References:

1. Salnikov O., Kozlova L. (2020). *Realizaciya koncepciyi navchannya protyagom zhyttya v upravlinni personalom na publichnij sluzhbi : deyaki teoretichni aspekti* [Implementation of the concept of life course learning in personnel management in the public service: some theoretical aspects]. № 10. S. 1092–1105 [in Ukrainian].
2. Semenyuk N. (2012) *Nepererвна osvita : svitova praktyka ta Ukrayina* [Continuous education: world practice and Ukraine]. *Visha osvita Ukrayini*. № 4. S. 100–105 [in Ukrainian].
3. Dukic G. (2023). Managers and lifelong learning : an analysis of motivation and motivational factors. *Management. Journal of Modern Management Problems*. № 28 (2). P. 57–71
4. European Commission. European report on quality indicators of lifelong learning. Brussels (2002). *Directorate-General of Education and Culture*. 95 p.
5. Madaleno B. (2017). The role of sustainability in maritime technical management (Master's thesis, University College of South-east Norway)
6. SUNY Maritime College. (n.d.). Executive summary : SUNY Maritime College. URL : <https://www.sunymaritime.edu/about/strategic-planning/executive-summary>. teAchnology. (n.d.)
7. Letter L Teaching Terms (2021). *Terms in teaching that start with letter*. URL : <https://www.teach-nology.com/glossary/terms/l/>
8. The European Qualifications Framework for Lifelong Learning (2001). *Education and Culture*. 2001. P. 3.
9. Wahl A., Kongsvik T. (2018). Pidgotovka kadriv z upravlinnya resursami v morskij galuzi : oglyad literaturi. *WMU Journal of Maritime Affairs*. № 17 (3). P. 377–396.
10. Zavalnyuk O. (2021) A key component of continuing professional development in the maritime context. *Seas of Transition : Setting a Course for the Future*. P. 19.

Avramenko O., Makarenko L. Increasing the level of technical culture of managers of the maritime industry in the conditions of continuous education

The article analyzes the concept of "continuous education", defines its main features, analyzes the methods that will allow to increase the level of technical culture of managers of the maritime industry in the conditions of continuous education. It is noted that the rapid and dynamic development of the maritime industry, the technical modernization of ships, as well as the constant increase in requirements for shipowners in terms of environmental protection and cyber security put future specialists in the maritime industry in conditions of constant search for new approaches in the training process. The concept of "lifelong education" goes beyond traditional educational institutions and encompasses various forms of learning: formal, non-formal and informal. It can be both acquiring new knowledge in institutions of higher education, and self-education, participation in trainings, workshops, online courses, etc. The main goal of such training is the constant improvement of the personality and the increase of competitiveness in the labor market.

It has been established that managers of the maritime industry are faced with a large number of complex tasks related to the operation of vessels, logistics, international maritime law, maritime safety and other aspects. In order to successfully solve these tasks, deep knowledge and practical skills are necessary, which are constantly changing and being supplemented. Continuing education is the only way to ensure the relevance of managers' knowledge and their readiness for new challenges and should become an integral part of managers' professional development, ensuring their competitiveness on the labor market.

In the course of the research, a systematic analysis of domestic and foreign psychological and pedagogical literature was carried out, scientific articles, monographs and dissertations related to the researched topic were analyzed. Using the method of content analysis, key concepts, theoretical approaches and empirical data were identified, which formed the basis of the study.

Key words: maritime industry, maritime industry managers, continuous education, educational process, innovations, technical culture.

УДК 371.3:811.111

DOI <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2024.100.02>

Baksha R., Husti I., Kacsur A.

DIFFERENTIATION IN THE PROCESS OF ENGLISH LANGUAGE TEACHING

This article explores the intricate complexities and fundamental necessity of differentiation in language instruction, particularly within the multifaceted context of English as a Foreign Language (EFL) teaching. Acknowledging that learners are far from a homogeneous group, but rather exhibit an impressive spectrum of diverse backgrounds, abilities, and motivations, the study critically examines the conventional educational model that imposes uniformity while neglecting individual learner differences. The concept of a "general learner" is argued to be a misleading fallacy that inadequately addresses the unique and varied needs of each student. The article underscores the importance of innovative, tailored teaching strategies that are responsive to these differences, thereby enabling learners to progress at their own pace and according to their learning styles.